

TARUPETTÄI

KARULA RAHVUSPARGI INFOLEHT nr. 31

suvi 2007

Foto: Merike Tsimmer

*Lehekuu päikeselistel päevadel toimus metsanädal, mille käigus kuulutati Võru aasta metsapealinnaks. Metsanädala raames käisid kohalikud koolilapsed Antsla metskonnal abiks puid lageraielankidele istutamas. Kuna rahvuspargis ei ole värskaid lageraielanke, toimus töötegemine kaitsealast väljaspool. Koos kuulati metsa-juttu ja -tarkusi, omandati teadmisi ja praktiseeriti neid. **Tööd tehti ja vaeva nähti, ega siis armastuski tulemata jää.***

Nüüd on kool läbi ja suur suvi käes ning mis võiks olla mõnusam, kui metsas koos sõpradega ringi huigata ja mõnes mõnusas metsadevahelises järves keha värskendada!

Karula piirkonna turismi-strateegia on valmis!

Valupunkt – metsad Karula rahvuspargis.

Tiikide rajamisest rahvuspargis.

Loodus murrab kontorisse

T A S U B T E A D A

Valmis Karula piirkonna turismistrateegia

Karula piirkonna turismiasjaliste 18.aprilli ümarlaual kiideti heaks Karula piirkonna turismistrateegia. Mida see endast kujutab ja mida endaga kaasa toob, on kirjutatud ka infolehe 25. ja 27.numbris, siinkohal vaid väike meeldetuletus.

2005.a. novembris kutsuti Karula Rahvusparki Administratsiooni algatusel kokku töörühm, kuhu kuulusid põhiliselt Karula piirkonna turismiettevõtjate, mittetulundusühingute ja vallavalitsuste esindajad. Viie kuu jooksul toimunud koosolekute käigus töötati koos välja põhimõtted turismi arendamiseks Karula piirkonnas. Eesmärk oli jõuda võimalikult sarnaste seisukohtadeni, mis rahuldaksid nii kohalikku kogukonda, piirkonna arendajaid kui ka kaitsjaid. Võimalus sõna sekka öelda oli ka laiemal avalikkusel – turismistrateegia eelnõu oli tutvumiseks piirkonna raamatukogudes, Ähijärve külastuskeskuses ja kaitseala kodulehel.

Antsla Vallavalitsuse poolt korraldatud kevadisel ümarlaual vaadati eelnõu veelkord läbi.

Väiksemate paranduste kõrval vaieldi tõsisemalt selle üle, kas turismistrateegias teha ettepanek viia mustkatte alla tee Antslast kuni Haabsaareni või Ähijärveni. Kuna mõlemale variandile oli nii pooldajaid kui vastuseisjaid, otsustati, et konkreetset teelõiku strateegias arenguvajaduste hulgas välja ei tooda ning Karula elanike seisukohad selgitatakse välja täiendava küsitluse käigus. Kiirema lahendusena võiksid need, kelle kodud asuvad maantee lähedal ja kes sealt tuleva tolmu käes kannatavad, teha ühise pöördumise Kagu Teedevalitsusele tolmuvabade lõikude rajamiseks (kontaktisikuks Mati Urbanik 529 0388).

Heakskiidetud turismistrateegiat saab lugeda Karula rahvusparki külastuskeskuses, see on saadaval ka Karula rahvusparki, Antsla ja Karula vallavalitsuste kodulehel. Aitäh kõigile, kes kaasa löid ja oma panuse selle väljatöötamisele andsid!

Merike Tsimmer
külastuskorralduse spetsialist

Veel kaitsekorralduskavast

Peale kaht pikka aastat, mitmeid pikki koosolekuid ning hulka tööd on valmis saanud Karula rahvusparki uue kaitsekorralduskava eelnõu. Kaitsekorralduskava on plaan, mille järgi Riiklik Looduskaitsekeskus (LKK) Karula rahvusparkis oma töid ja tegemisi planeerib.

Peale Keskkonnateenistustega kooskõlastamist pannakse see selle aasta augustis välja kõigile huvilistele tutvumiseks Haabsaare ja Lüllemäe raamatukogudesse, Karula rahvusparki kontoris, Antsla ja Karula vallamajadesse ning Karula rahvusparki

kodulehele www.karularahvuspark.ee.

Lisaks on võimalik tulla reedel, 14. septembril 2007 kell 10.00 Ähijärvele Karula rahvusparki kontoris, kus toimub Karula kaitsekorralduskava avalikustamise koosolek. Siis saab ülevaate kaitsekorralduskavaga planeeritud tegevustest järgmiseks kümneks aastaks ning üheskoos arutada, kas annaks midagi teisiti kirja panna või tuleks hoopis midagi sealt ära jätta või juurde kirjutada.

Kaili Preismann
kaitsekorralduse spetsialist

Õuesõpe Karulas

Sel kevadel osalesid Karulas projekti „Maale õppima“ raames väljatöötamisel olevates loodusharidusprogrammides ligi 250 last seitsmest Kagu-Eesti koolist.

Rõõmu ja Värtemäe talus ning Karula rahvusparki keskuses viidi Karula talunike ja loodusgiidide poolt läbi kokku 11 õuetundi. Kokku viidi läbi 9 programmi (2 ühiseluliste putukate, 1 pinnavormide, 2 järve ja 4 kodu-

loomade programmi), osales 5 kooli (Tsiirguliina KK, Mõniste, Lüllemäe, Ala ja Kuldre PK). Õpilasi kokku 207. Õppekäikudel osalejad täitsid ka küsitluslehed programmide sobivuse ja õuesõppe tulemuslikkuse selgitamiseks. Programmide läbiviimist rahastas SA Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Pille Tomson
Tartu Ülikooli Loodusmuuseumi projektijuht

PÄEVAKORRAL

Sel kevadel on Karulas jutuainet pakkunud tiigiteema. Et veesilma kavandajad seadustega pahuksisse ei satuks, jagab asjakohaseid selgitusi Ain Ruthe Keskkonnainspeksioonist.

Et tiik ei tooks vett silma

Kõige olulisem rahvuspargi kui looduse ja inimese eduka koostöömehhanismi säilitamiseks on tagada tasakaalustatud keskkonnakasutus. Seda saab teha aga ainult koostöös, kus on mitu osapoolt.

Inimesed, tahtes ajaga kaasas käia, võtavad omaks laialtlevivad arengusuunad. Praegu on kogu Eestis käimas aktiivne kinnisvaraarendus, mille juurde kuulub ka uute tehisveekogude rajamine. Tiigi või väikese järvekese tegemise mõtted on kindlasti pähe tulnud mitmele Karula rahvuspargis elavale inimesele. Siin tuleb arvestada aga looduskaitseadusest, Karula rahvuspargi kaitse-eeskirjast ja tervest mõistusest tulevate piirangutega.

Tavaliselt paikneb talutiik sauna läheduses.

Karula rahvuspargi reservaatides ja sihtkaitsevööndites ei ole veekogude rajamine lubatud. Piiranguvööndis on lubatud rajada kuni 0,1 ha suurust talukompleksi juurde kuuluvat tiiki ja kuni ühe meetri sügavust kahepaiksete kudemisveekogu ja eluasememaal üksikut kraavi. Kõigi nende rajamiseks peab olema kindlasti **kaitseala valitseja nõusolek**. Teistsuguste uute veekogude rajamine on keelatud, samuti ei ole lubatud olemasolevate veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine.

Keskkonnateenistuse nõusolekut läheb vaja ka katastriüksuse kõlviku piiride ja sihtotstarbe muutmiseks (kõlvikupiir muutub näiteks veekogu rajamisel, loodusliku rohumaa üleskündmisel, põllumaa metsastamisel) ning projekteerimistingimuste ja ehitusloa väljastamiseks. Kaitseala valitseja seab lähtuvalt kohapealsetest tingimustest kavandatavale tegevusele vajadusel nõuded, mis tagavad, et ümbritsevat keskkonda ega kaitsealuseid liike näiteks teadmatusel ei kahjustataks.

Keskkonnaministerium ja kaitseala valitsejad

on seisukohal, et tehisveekogude (sh tiikide) rajamiseks peab kohalik omavalitsus väljastama ehitusaduse nõuetele vastava ehitusloa (alla 60 m² pindala puhul kirjaliku nõusoleku). Kohaliku omavalitsuse kohustus on projekteerimistingimuste ja ehituslubade väljastamiseks kaitseala valitseja nõusoleku saamine, selleks ei pea inimene ise Keskkonnateenistusse või Looduskaitsekeskuse tormama. Loomulikult võib Looduskaitsekeskuse spetsialistidega ehitamise ja tiigi kaevamise suhtes enne nõu pidada, et leida parim lahendus. Suuline nõustumine kavandatuga ei ole aga veel luba selle valmis tegemiseks. Suulist luba ei saa aktsepteerida ka Keskkonnainspeksioon, kes on looduskaitseaduses kirja pandud nõuete täitmise kontrollija. Nõuetekohase kirjaliku loa puudumisel võib Keskkonnainspeksioon rikkujat karistada kuni 18 000, juriidilist isikut kuni 50 000 kroonise rahatrahviga. Sellele võivad lisanduda keskkonnale tekitatud keskkonnakahju hüvitis ja kohustus tehtu likvideerida.

Foto: arhiiv

Olemasolevate veekogude hooldamistöödeks piiranguvööndis (veetaimede niitmine, vetikate eemaldamine) ei ole üldjuhul kaitseala valitseja nõusolekut vaja. Kui on vajadus veekogu süvendada või kaldalt puid-põõsaid maha võtta, peab pöörduma keskkonnateenistusse. Veekogude süvendamist või muda ja taimestiku väljakaevamist peaks kasutama ainult hädavajadusel, kuna see rikub veekogu ökosüsteemi pikaks ajaks.* Oluline on elada loodusega tasakaalus nagu inimene on seda aastasadu suutnud ning hoida loodust teadmatusel või osakmatusest tulla võivate vigade eest. Haavu on lihtsam tegemata jätta kui neid ravida. Looduskaitse on tegelikult inimese kaitse – tema enda eest ja jaoks.

Karula rahvuspargi alal elav rahvas on alati veest ja veekogudest lugu pidanud, loodan seda ka tulevikus.

Ain Ruthe
Keskkonnainspeksioon

* Tiigi rajamise ja hooldamise nõuded ning üldist infot tiigi kui elukoosluse kohta võib leida SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt välja antud brošüürist „Tiigid ja nende rajamine“ (saadaval ka Ahijärve kontorist).

Mõttemõlgutus erametsadest kaitsealadel

Üha rohkem on kuulda olnud murest Eesti metsade halva seisukorra pärast. On tõsi, et selleks on soodsa võimaluse tekitanud meie arenev turumajandus, aga kindlasti ka meie seaduste ja metsapoliitika planeerimine kabinetivaikuses. Tihtilugu on osa seaduseid lausa omavahel põhimõttelises vastuolus. Pean siin silmas eelkõige Metsaseadust ja Looduskaitseadust.

Metsas orienteerumisjooksu harrastades torkab silma lageraiete rohkus. Uus Metsaseadus sisuliselt välistab püsimeetsanduse vahekasutusraiate näol. Eriti puudutab see kaitsealuseid metsi, kus peakasutus on keelatud. Seega ei mingeid raieid kaitsealadel!

Milles siis asi? Mõni väidab, et metsa raietakse liiga palju. Optimaalne Eesti metsade aastane raie maht on „Eesti metsanduse arengukava” järgi 13,1 milj. tm kasvava metsana. 1990. ndate algul raiuti 3 milj. Tm, 1990. ndate lõpul 12 milj. tm, praegu 7 milj. tm. Pole ju väga hull.

Mõni ütleb, et metsas asendub võsaga. Eesti erametsades on okaspuu enamusega metsi 25% ja halli leppa koguni 36%, riigimetsades vastavalt 47% ja 3%. Kogu Euroopas on üldine tendents okaspuistute vähenemisele. Puistute tervise eest hoolimatus (isevooluteed kasvamine) viib veelgi kiiremini praegustes kliimatilistes tingimustes toomingavõsaste lepinkute laiutamisele.

Mõni tahaks, et veelgi rohkem metsaalasid oleks rangelt eraomanikest ründajate eest kaitstud. Eestis on 30% metsadest kaitse all ehk siis kaitse- või hoiu metsad. Väga arenenud looduskaitsega Soomes on vaid 7% metsadest kaitse all, Rootsis 12%. Samas on Eestis ka väga palju metsamaad. Kuhu veel minna?

Veel probleeme. Kaitsealade kaitsekorralduskavad piiravad üldjuhul metsakasutust tunduvalt enam kui kaitsemetsade majandamise eeskirjad. Karula rahvusparkis pole kunagi metsandusspetsialistide praegusest Maaülikoolist ligi lastud. Kaitsekorralduskavad või taotlusprojektid ette valmistanud looduskaitse spetsialistidel pole mingit metsanduslikku haridust. Põhimõttelisi muudatusettepanekuid ei ole arutlusele võetud. Kinnistutele tehtud ja kinnitatud metsade majandamise kavad on minu arusaamist mööda külmutatud või lihtsalt väärtusetuks dokumendiks muutunud.

Maastikku ei ole võimalik säilitada puutumatus läbi. Eriti talumajapidamiste kultuurmaastikku. Siis asenduvad madalamad kaasikud kobraste poolt tekitatud lagedate risuste lodudega, tormimurrud toomingavõsaste üraskiväludega ja okaspuumetsad lepinkute halli

massiga. Peame siiski tunnistama, et vähemalt Karula rahvusparki piires olevate talude metsad on olnud kogu aeg majandatavad – alates eelmise sajandi alguse põõsastuvatest karjamaadest (millest peale Teist maailmasõda hakkasid kasvama praegused metsad) kuni kolhoosikorra metsaraieteni. Millest nüüd siis selline tungiv soov metsade looduslikkust suurendada? Kas looduse looduslikkust üldse saabki suurendada?

Saan aru, kui mingid haruldased taime-, looma- või linnuliigid vajavad puutumatu puhvertsoone. Ka siis võiks ju tegelikult väita, et nimetat liik tekkis sinna kohta või on siiani seal kohas säilinud ju inimõjude kiuste. Kui aga mingi metsaala võetakse puutumatus alla vaid sellepärast, et seal on lihtsalt veel enam-vähem suured puud kasvamas, oleksid väga asjakohased põhjendused vajalikud. Huvitaval kombel pole

aga selliseid põhjendusi kusagilt lugeda. Keegi on kunagi mingi tsoneringu kaardile vedanud ja talude omandiküsimus pole kedagi kõigutanud. Tahaks väga teada, miks võõndite piirid just nii, aga mitte teisiti ei kulge.

Suur osa Karula sihtkaitsevõõndite metsadest on puutumatuks kuulutatud kui sürjametsad. Mis on sellise kaitse tegelik eesmärk? Vaadates

Euroopa Liidu direktiive ning nende rakendamist näiteks Soomes-Rootsis, võib kindlalt tõdeda, et nendes riikides sürjametsad ei ole puutumatud,

vaid hoopis majandatavad kaitsemetsad. Kaitse eesmärgiks on erosiooni vältimine ning piiratud ulatusega raied ja risu koristamine on pigem soovitatavad.

Üheks rahvusparki kaitse-eesmärgiks on kultuuri säilitamine. Karula on pidevalt olnud seotud tugeva metsandusega. Antsla metskond on olnud alati üle Eesti tuntud, kohalikud põlistalud (mõisast 1865. paiku ostetud) tulid alati omaenese metsast võetud palgiga hoonete ehitamisel välja. Rääkimata küttepuidest. Nüüd ei tohi aga isegi metsa sisse kasvanud talusüdant taastada ega tormimurdu koristada.

Palju on viimasel ajal räägitud (metsa)maade riigile müümisest või välja vahetamisest kaitsealade piirangute tõttu. On aga absurdne, et suured ja tihti kunagi jõukadki talud soovitakse sellega jagada kruntideks ning kogu maastik veelgi rohkem killustada. Lõhkuda kohalik traditsiooniline asustusstruktuur? Mille nimel?! Kas tõesti, et need mõned kümned tihumeetrid metsakuiva või küttepuid jätta üraskitele järada?

Minule kui metsandusharidusega talumehele meeldib ilusti korrashoitud mets, mis laseb loodus-

Varakevadine mets.

Foto: O. Till

keskkonnal olla ja inimeselgi rahulikult elada. Valus on hingel, kui läbitungimatut rägastikku keegi rahvuslikuks rikkuseks peab. Ja veel valusam on, kui haiget või murtud metsa roiskumas näed.

Sellepärast olengi juba pikalt taotlenud erakorraliste kaitsevajaduseta erametsade sihtkaitsevöönditest piiranguvöönditesse arvamist.

Karula rahvuspargi kui kaitseala eesmärk on Lõuna-Eestile iseloomulike metsa- ja järverikaste maastike, pinnavormide, looduse ja kultuuripärandi ning

tasakaalustatud keskkonnakasutuse säilitamine, kaitsmine, taastamine, uurimine ja tutvustamine ning kaitsealuste liikide kaitse. Kui vähegi tõsisemalt seda lugeda, siis on lihtsalt lausa kohustuslik toimetada siin tavapäraseid tegevusi säilitades, mis omakorda tähendab, et tuleb säilitada ka erametsade järjepidev ja mõistlik majandamine. Ja punkt.

Andy Karjus
mees Veetka talust

Andy Karjuse artikli põhjal avaldab mõtteid LKK Ida-Viru regiooni direktor Kaili Viilma, kes on olnud ka üks metsanduse arengukava ekspertidest ja Eesti Metsakaitsealade Võrgustiku projekti juht. Kaili Viilma on lõpetanud Luua Metsakooli (1991) ja EMÜ metsandusteaduskonna (1995) ning kaitsnud magistrakraadi metsandusteaduste alal (1999).

Karula rahvuspargi metsade tsoneerimise põhimõtteid ja selles töös osalenud eksperte tutvustame järgmistes numbrites. Samuti käsitleme talumetsade kujunemist.

Vastumõlgutus erametsadest kaitsealadel

Hr. Andy Karjuse artiklis puuduvad kahjuks viited algallikatele, millel põhinevad tekstis esitatud numbrid ja väited. Samuti on autor kasutanud termineid, mis pärinesid eelmistest metsaseadustest.

Kindlasti on väär väita, et kaitsealadel on raied keelatud. Sageli on need lausa hädavajalikud mõnede koosluste või liikide säilitamiseks. Kaitsealadel lähtutakse metsakasutuse piirangute seadmisel iga kaitseala konkreetsetest kaitse-eesmärkidest ja vajadustest. Eestis on kaitsealaid, mille metsades on uuendusraied (A. Karjusel: peakasutus) keelatud ja neid, kus need on lubatud kaitsemetsades kehtivate reeglite alusel (lageraielank kuni 2 ha). Hooldusraied (A.K.: vahakasutusraied) nagu valgustus-, harvendusraied ja sanitaarraied pole kaitsemetsades (sh piiranguvööndites) keelatud ei metsa- ega looduskaitse-seadusega. Sihtkaitsevööndite hoiu metsade majandamise määrab iga kaitsealal kaitse-eeskiri, mis võib ette näha ka metsakoosluste looduslikkuse taastamiseks vajalikke raieid, sealhulgas ka häilraieid, mis kuuluvad uuendusraiate hulka. Muudes kaitstavates metsades kavandatakse raieid vastavalt liigi kaitsekorralduskavale või kaitsemetsade majandamise eeskirjale, mis vaid erandjuhtudel keelavad lageraieid. Näiteks on metsise püsielupaikade piiranguvööndites lubatud väikese-pinnalised lageraied, turberaied ja hooldusraied ning mängualade hoiu metsades võib vajadusel teha harvendusraieid.

Optimaalne Eesti metsade aastane raie maht on 2002.a. „Eesti metsanduse arengukavas aastani 2010” tõepoolest 13,1 milj. tm/aastas. Samas on ka märgitud, et *“esitatud numbreid ei tohiks käsitleda kogu pakutud ajaperioodi tarvis muutumatutena, vaid andmete ning arvutusmeetodite täpsustumisel täiendavalt kokku leppida”*. Arengukava kinnitamisel jäeti arvestamata, et kirja pandud raie maht tugines kõigi Eesti metsade aastasel juurdekasvul, kuigi osa metsadest on piiratud majandustegevusega ja osa majandustegevusest välja arvatud. Nende metsade juurdekasv tuleks vastavalt raiefondist kas osaliselt või täielikult välja arvata. Kui tulundusmetsadest teha raieid kogu Eesti metsade juurdekasvu ulatuses, tähendaks see nende tugevat üleraiet. Riigimetsade iga-aastaste raie mahtude arvuta-

misel on siiski hoiu metsad raiefondist välja arvestatud. Raiemahtude arvutamisel ei tohi unustada ka Eesti puistute ebahühtlast vanuselist jaotust. Endistele põllumaadele tekkinud noorte puistute juurdekasv on hea ning neid metsi on palju, kuid selle arvelt praeguseid küpseid metsi raiudes võib jõuda kiiresti olukorda, et raieküpset metsa enam pole.

Mets ei asendu loodusliku arengu käigus võsaga. On täiesti alusetu väide, et “praegustes kliimaatilistes tingimustes viib puistute tervise eest hoolimatus toomingavõsaste lepikute laiutamisele”, sest see puuliik pole peapuuliigiks mitte üheski Eesti metsakasvukohatüübi väljaarenenud koosluses. Eesti erametsade halli lepa suur osakaal on tingitud põllumaade metsastumisest, kuid see olukord on ajutine. Halli lepa eluring küünib teatavasti vaid poolesaja aastani ja selle järel asenduvad hall-lepikud ka ilma inimese sekkumiseta muude puuliikidega. Küll nõuaks hall-lepikute **säilitamine** samal kasvukohal pika aja vältel hoolsat inimtegevust. Okaspuupuistute, eeskätt männikute, ülemäära suur osakaal Eestis on süsteemaatilise inimtegevuse (ale põletamine, kultiveerimine, hooldusraied) tagajärg, mitte looduslik olukord. Lehtpuu- ja segametsade osakaalu tõus on tervitatav, sest looduslikud puuliigid nende looduslikus kasvukohas tagavad kõige tervema ja kahjustustekindlama metsa. Looduslik mets ei ole kunagi haige. Kahjustustele kõige vastuvõtlikumad on just üheliigilised kultuurid ning intensiivselt hooldatud metsad.

Palju on Eestis kaitsealust metsa? On kindel, et 2006.a. seisuga on hoiu metsi pisut alla 10% metsade kogupindalast. Kaitsemetsade osakaal selgub, kui uue metsaseaduse § 19 (2) alusel on väljaspool kaitstavaid loodusobjekte ja ranna ning kalda piiranguvööndit jäävates metsades keskkonnaministri poolt kaitsemetsad uuesti määratud.

Kaitseala ja selle tsoneeringut tuleb vaadata üle-Eestilises pildis. Kaitsealade tsoneerimisel on arvestatud ka metsaelupaigatüüpide esinduslikkust kogu Eesti territooriumil. Karulas ei saa kaitsta loometsi ja pankrannikul palumännikuid. Iga metsatüüpi peab piisaval pindalal kaitsma seal, kus teda esineb.

Soome metsade looduse kaitset ei saa kuidagi pidada väga arenenuks, kui just mitte arengut hinnata raha järgi, mida seal kulutatakse inimese poolt liigselt hooldatud metsade looduslikkuse suurendamisele. Soomlased vaatavad kadedalt Eesti kaitsealade osakaalu ning suhteliselt ühtlast jaotust üle kogu riigi territooriumi ja peavad oma looduskaitse suurimaks probleemiks kaitsealade koondumist Lapimaale ning liiga väikest (ca 2% kogupinnast) kaitsealade osakaalu Lõuna-Soomes. Soome on metsalooduse kaitsmisega ca 50 aastat hiljaks jäänud. Kaitsealade võrgustikku laiendatakse nüüd kultiveeritud majandusmetsade arvel, et kaitsealuste metsade pindala tõsta, ning kulutatakse miljoneid eurosid neis lehtpuuosaluse suurendamiseks, surnud puidu tekitamiseks ja liikide elutingimuste parandamiseks. Samuti ostab Soome riik kaitsealade maad eraomanikelt reeglina ära, et tagada efektiivne ja probleemideta kaitse. Kas sellist mudelit peaksime "arenenud" naabri eeskujul järgima? Ja kuidas saab rääkida Soome *majandatavatest sūrjametsadest*, kui Soome kaitsealadel metsi ei majandata ja sūrjametsade tunnus - lubjakivi - Soome graniitsel aluspõhjal puudub...

Looduse looduslikkust ei saa suurendada, küll aga inimese poolt tekitatud ja kujundatud kultuurpuistute oma, millel on loodusliku olukorraga vähe pistmist. Looduslikkuse taastamise vajadus on tingitud asjaolust, et looduslikes metsades elavatel liikidel pole enam piisavalt elupaikasid ja kasvukohti, mis tagaks nende säilimise. Liikide kaitset tuleb arvestada nn. väljasuremise võlga. Teatud perioodi on kõik liigid võimelised säilima ka väga halvades kasvu- ja elutingimustes, kuid nad ei tooda piisavalt järglasi. Asurkond nõrgeneb, genofond vaesustub ja populatsioon hääbub tasapisi piirini, kust see pole ka elupaikade paranemisel enam võimeline taastuma. Paljud liigid on veel olemas, kuid juba väljasuremisele määratud. Liikide väljasuremisvõlad on erineva pikkusega, kuid bioloogid on mahukate ja üle-ilmsete uurimuste tulemusena jõudnud järeldusele, et liik hävib, kui selle elupaikade pindala langeb mingil põhjusel alla

20% nende elupaikade looduslikust levilast. Mõnesaja-aastane metsamajanduse ajalugu on Eesti praeguse elustiku enam kui 10 000 aastase arenguloo kõrval üürrike ja meie ajani säilinud liigid tulevad aegadest enne inimõhju. Meie asi peaks olema tagada, et liigid vaatamata inimtegevusele püsima suudaksid jääda.

"Läbitungimatu rägastik" on suur rahvuslik rikkus, mida käiakse imetlemas kogu Euroopast ning mis on varjekohaks ja elupaigaks kaugelt enamatele liikidele kui pargilaadne hooldatud mets. Harvendatud mets, kust surnud ja surevad puud on süstemaatiliselt välja viidud, on elustiku poolest vaesem. Mõnekümnel tihumeetril metsakuival ei ela kaugelki mitte ainult ürasekid, vaid ka paljud muud putukad, seened, samblikud, samblad, vetikad, mikroorganismid. Murtud mets ei "roisku", vaid POLE MIDAGI ELAVAMAT KUI SURNUD PUU. Iga metsast välja viidud puuga kaob kellegi elupaik ja kasvukoht ning vaesustatakse metsa aineriinget*. Kui õnnestuks pikka aega kogu puit metsast minema viia, siis peaks lõpuks metsa väetama hakkama. Tudu metskonnas võib näha, kuidas kõrvuti asuvate koristamata tormimurrualade metsade uuene mine ja kõrguskasv on silmnähtavalt kiirem koristatud aladega võrreldes ning tegu terve ja elujõulise metsaga.

Eesti metsade olemasolevat mitmekesisust saab säilitada ja suurendada vaid juhul, kui tagatakse nii range režiimiga kaitstavate metsade, piiratud majandustegevusega metsade kui ka traditsiooniliselt majandatud metsade olemasolu. Arusaamad ja kombes muutuvad ajas, aga see kõik võtab aega ja vaeva. Loodan väga, et saavutate Karulas üksmeele ning vajaliku tasakaalu kaitse ja kasutuse vahel. On tore, et rahvuspargi inimesed nii aktiivselt kaasa mõtlevad ja räägivad. Pole midagi hullemat ükskõiksusest, kuid pole olemas lihtsaid lahendusi ega puhtaid võite. Aga Euroopa Kohus ütleb: *In dubio pro natura* – **KAHTLUSE KORRAL LOODUSE KASUKS.**

Kailli Viilma
naine lisaku kontorigest

* pikemalt „Metsade bioloogilise mitmekesisuse säilitamine“ (<http://www.metsahoiu.ee> - materjalid – trükised).

Loodus ründab igast küljest

Juba üle aasta teeb LKK Põlva-Valga-Võru regiooni Karula töötajatele muret kurepaar, kes on leidnud, et telefonimast, mille kaudu Ähijärve kontor on ühenduses välismaailmaga, sobib ideaalselt pesapaigaks. Kui eelmisel kevadel ainult katsetati pesapunumist, siis nüüd on noorpaar asunud oma esimest pesakonda välja hauduma. Kuremurele lisaks selgus, et mets Ähijärve ja Vastse-Roosa mastide vahel on üha kõrgemaks kasvanud. Ja nüüd lauatelefonid kõned aina katkevad ja internet on üliaeglane.

Ka pääsukeste hulgas on Ähijärve keskuse hooned väga populaarseks pesitsuspaigaks ning räästaalused on tihedalt pesadega pikitud. Kurb on ainult see, et euroremonditud siledad lauapinnad ei

hoia pesi hästi kinni ning pääsupaarid on sunnitud pesi mitu korda tegema. Kahjuks ei pese pääsulinnud ise aknaid.

Selle aasta uueks tulijaks on pardid. Paistab et üks neist on leidnud, et tema jaoks parimaks pesitsuspaigaks võiks olla Ähijärve kontori kaminaruum. Loodusvaht leidis häire peale kontoris söites hilisõhtul kaminaruumist pardi ringi paterdamas. Peale mõningat peamurdmist ja kolleegide süüdistamist pardi tuppatoomises sai selgeks, et ega lind kuidagi muudmoodi tuppa ei võinud saada, kui korstna kaudu. Seda reetsid ka rohked tahmased jäljed põrandal.

Kailli Preismann
kaitsekorralduse spetsialist

Karula õpperadadest

Karula rahvuspargiga tutvumiseks rajatud õppe- ja matkaradade eesmärgiks on näidata külastajatele meie kaunist loodust, seda samal ajal mitte kahjustades ega koormates. Uusi matka- ega õpperadu Karula rahvusparki rajada lähitulevikus kavas pole, remonditakse ja uuendatakse olemasolevaid rajatisi.

Ähijärve teerada ja Peräjärve metsarada on algavaks hooajaks läbinud uuenduskuuri – mustvalgete infomaterjalide asemel on nüüd uued värvilised kauniti kujundatud infotahvlid. Keskuses olev laste loodusrada-mänguväljak on oma asukoha ja lastesõbralike rajatistega muutunud külastajate seas populaarseks. Seal tuleb teha pisemaid remonditöid. Väljavahetamisele kuuluvad Õdri järve äärne trepp, mõned infotahvlid jms. Mullu ehitatud Mäekonnu Tornimäe vaatetorni parkla kõrvale rajatakse piknikukoht.

Mullu projekteeriti ümber Tornimäe matkarada. Tühjalt seisva Lüllemäe spordibaasi asemel saab rada tulevikus alguse Rebasemõisast Tornimäe parklast ning nimeks Rebäse maastikurada. Valmis on uued laudteed; infopostid ja suuna- viidad paigaldatakse 2008.a. kevadeks. Seni on kasutusel endine rada.

Karula rahvuspargis on matkaradasid nii suurtele kui väikestele.

Foto: O.Till

Kõigi Karula rahvuspargis asuvate kaitseala poolt rajatud õppe- ja matkaradade ning laagripaikade ja lõkkekohtade hoolduse ja uuendamise eest kannab hoolt Riiklik Looduskaitsekeskus. Selleks sõlmitakse lepingud hooldustööde teostajatega. Hooldus- ja uuendustööde teostajaiks on kohalikud elanikud, avalik pakkumine töövõtuks kuulutatakse välja sügisel, enne

õpperadade hooldamise projektitaotluse koostamist. Raha õppe- ja matkaradade ning kõigi külastusrajatiste hoolduseks ja uuendamiseks on siiani andnud SA Keskkonnainvesteeringute Keskus projektide raames. Hooldustööde kvaliteeti ja rajatiste seisukorda kontrollib pidevalt LKK loodusvaht.

Oma huvist õpperadu või külastusrajatise hooldada tuleks teada anda LKK Ähijärve kontorisse, seda saab teha telefonidel 782 8350, 5201988 ja 5290388 ning e-maili teel: merike.tsimmer@lk.ee. Samuti on kõigil antud kontaktidel oodatud tähelepanekud radade või rajatiste rikkumiste avastamise kohta, aga ka külastusalased ettepanekud.

Merike Tsimmer
külastuskorralduse spetsialist

JÄRELVALVEPÄEVIK

Eelmisest järelvalvepäeviku ilmumisest on päris palju aega möödas ja kõike vahepeal juhtunud kirja panna ei jõua. On olnud nii elektripüüki, prügi metsaviimist kui puhkekohtade ning viitade lõhkumisi. Seekord ei saa aga ATV-dest ei üle ega ümber.

Karm lugu juhtus 24. märtsil, kui pärastlõunal teatati neljast Lajassaare ja Tsilimiku vahelisel alal tuuritavast ATV-st. Rikkujate tabamisele kaasati politsei, Keskkonnainspeksioon ja Looduskaitsekeskuse töötajad.

Peale pikemat jälitamist kohtusin viimaks ATV-dega Tsilimiku teel. Selle asemel, et minu nõudmise kohaselt maastikusõiduki mootorid välja lülitada, sõideti mulle lihtsalt julmalt peale ja põgeneti. Jäin varbaidpidi ATV rataste alla ja ka põlv sai viga. Kolm rikkujat pääsesid minema, ühega sain lõpuks peale mõningast auto ja ATV vahelisest rammimist ikkagi jutule. Kaks ATV-d tabas Karula valla konstaabel Tarmo Tuulas pärast ligi seitsmekilomeetrilist vilkurite ja sireenidega

tagaajamist. Asja hakkas menetlema liikluspolitsei.

Selge on see, et ATV taoline sõiduriist kaitsealadel ringisõitmiseks ei sobi. Teevad nad ju kohutavat lärmi ja ikka tekib kiusatus teelt maha keerata ja proovida masina võimeid teedeta maastikul. Teada on, et tilk tõrva rikub terve potitäie mett. Muidugi ei ole kõik ATV-ga ringisõitjad seaduserikkujad. Enamus neist on seaduskuulekad ja kasutavad oma võimsaid sõiduriistu mõistlikult. Siinkohal pole siiski üleliigne hoiatus – olge ettevaatlikud, mitte kunagi ei või teada, mida see peake seal kiivri ja sirmi taga võib mõelda. Jalamehe ja ATV vahelises võitluses jääb kaotajaks ilmselt esimene.

Mati Urbanik
loodusvaht

Ähijärve kontor ja
külastuskeskus on avatud
E-N 8-17
R 8-19
L-P 10-18

Address:
Ähijärve küla, Antsla vald,
66420 Võrumaa.

Tel./faks **782 8350**
ja **525 1552**
loodusvaht 529 0388
niiduspets. 5340 8012
metsaspets. 5334 0871
maa- ja planeeringuspets.
516 1479

Riiklik LKK Põlva-Valga-Võru
regiooni peakontor:
Kolga tee 28, Otepää,
67405 Valgamaa,
tel 766 9290,
polva-valga-voru@lk.ee

Valgamaa Keskkonnateenistus:
Kesk 12, Valga 68203,
tel 766 6129,
juss@valgamv.ee

Võrumaa Keskkonnateenistus:
Karja 17a. 65608 Võru,
tel 786 8360,
kkt@mv.werro.ee

Välja antud Sihtasutus
Keskkonnainvesteeringute
Keskus toetusel.

KAASTÖID
JÄRGMISESSE
INFOLEHTE OOTAME
KUNI 31. aug. 2007

VAATA MEID KA
INTERNETIST:

www.karularahvuspark.ee

*Kord olla üks naine enne
jaanipäeva Linnajärves
ujumas käinud, näkk vii-
nud püksid ära. Pidigi
püksata koju minema.
Hiljem on mitmed käinud
pükse järve põhjast otsi-
mas, aga leitud ei ole.*

Mähkli küla

Karula Hoiu Ühing kutsub osa võtma!

22.juuli – Ähijärve simman ja käsitööpäev. Seekordsel käsitööpäeval õpetatakse tanude tegemist ja tutvustatakse **Karula kihelkonna mustreid** ning nende erinevaid kasutamisevõimalusi. Õhtusel simmanil esinevad kontserdiga noored pärimusmuusikud Eestist ja mujalt maailmast (Rootsist, Norrast, Bulgaariast ja Shetlandi saarelt), Karula kandi lapsed väikekannedel ning kohalik näitetrupp. Saab laulda ja tantsida **Heino Tartese** lõõtsa perra. Toimub ka konkurss selgitamaks välja Karula parimat sõira-, õlle- ja leivameistrit – **olete kõik oodatud osa võtma! Linnas kasvama!** Täpsemat infot saab telefonil 517 2646 (Lilian Freiberg).

20-26. august – maalilaager. Käesoleval aastal toimub maalilaager Lajassaare talus. Lastele õpetatakse joonistamist ja maalimist erinevates tehnikates (värvid, kriidid, süsi jmt.), täiskasvanud kasutavad maalimiseks õlivärve. Täpsem info ja registreerimine alates 20. juulist telefonil 516 1479 (Henno Peegel) või e-mail: henno.peegel@lk.ee

8.-9. sept. – traditsioonilise ehituse koolitus. Käesoleval aastal õpetatakse teoorias ja praktikas vanade akende restaureerimist ja räägitakse, kuidas säilitada vanade elumajade terviklikku välisilmet (aknad, välisvooder, erinevad ehitusmaterjalid ja -võtted). Täpsem info ja registreerimine alates 1. augustist telefonil 507 3649 (Margo Kleimann) või e-mail: margo.kleimann@gmail.com

Foto: Tea Treimuth

Mäekonnu torn avatud!

Käesoleva aasta alguseks valmima pidanud Mäekonnu torni ametlik avamine on mitmetel põhjustel viibinud.

Nüüd on ehitusvead kõrvaldatud ja rajatis ehitajalt ametlikult vastu võetud.

Tulge vaadet nautima!

Karula rahvusparki töötajad

Karula rahvusparki kontoris Ähijärvel toimub:

14. sept. kell 10.00 – Karula rahvusparki kaitsekorralduskava avalikustamise koosolek. (Kaitsekorralduskava kohta loe täpsemalt lk.2).

„Tarupettäi“ toimetus vabandab!

Kevadises infolehes oli artikkel „Karula rahvusparki elanikkonnast ja pudulohustest“, kust jäid ülekohtusel kombel välja lambad. Loenduse järgi peetakse neid toredaid loomi 9-s talus, kokku 342 looma.

„Tarupettäi“ on koostanud ja toimetanud: Olivia Till (5333 2050), Pille Tomson (5260618) ja Merike Tsimmer (520 1988).

Tarupettäi on loodussõbraliku trüükivärviga trükitud vanapaberist valmistatud paberile.